

М.В. Кузуб, ст. викл. (КНТЕУ, Київ)

В.В. Зубко, студ. (КНТЕУ, Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Первинна документація не завжди може охопити всі господарські явища в момент їх здійснення (природні витрати, викликані усушкою, утрускою, розкрадання, псування тощо). У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність у такому способі, який би забезпечив можливість взяти на облік перераховані явища і процеси. Це досягається за допомогою інвентаризації. Інвентаризація - це спосіб перевірки відповідності об'єктів обліку в натурі даним бухгалтерського обліку і підтвердження правильності бухгалтерського обліку та звітності [1].

Однією із найслабших сторін обліку довгострокових біологічних активів залишається питання визначення їх місця та ролі у господарській діяльності і відповідно система управління їх забезпеченням. Вирішенню даного питання присвятили свої праці такі українські науковці як С. Голов, О.Канцуров, Т. Маренич, М. Михайлов, Б. Мельничук, М. Огічук, Л. Сук, В.М. Жук, Л. Гуцаленко, О. Коваль. Завданням даних досліджень є вивчення особливостей інвентаризації поточних біологічних активів [2].

Окремо перевіряють правильність визначення і оприбутковування приросту тварин. Нерідко бувають випадки приписок приросту з метою збільшення заробітку працівників, списання перевитрат кормів. Зустрічаються також випадки заниження приросту за окремими обліковими групами худоби. У результаті створюється "резерв" ваги поголів'я (зазвичай відгодівельного), за рахунок чого при забої в господарстві списують тварин значно меншою забійною вагою. Ефективним прийомом контролю є співставлення даних про приріст тієї або іншої групи тварин за суміжні періоди, що дозволяє виявити приписки приросту. З господарства тварини і птиця вибувають у результаті їх реалізації, забою, загибелі та з інших причин. До початку інвентаризації завідувач фермою чи інша матеріально відповідальна особа повинна зробити на підставі наявних документів записи у Книзі обліку руху худоби і вивести залишок поголів'я на день інвентаризації [8].

Для здійснення річної інвентаризації поточних біологічних активів тваринництва підприємства необхідні дані бухгалтерського обліку про їх залишки. Тому до початку проведення підприємством

інвентаризації в присутності комісії матеріально відповідальні особи складають звіт про останні проведені операції, відображають їх у складському обліку і разом з описом документів під розписку здають до бухгалтерії [6].

Інвентаризація молодяку тварин, худоби на відгодівлі, кролів, звірів, піддослідних тварин та птиці проводиться щомісяця, а в спеціалізованих підприємствах з промисловими методами виробництва – один раз на рік станом на 31 грудня звітного року.

Інвентаризацію бджоло-сімей здійснюють не менше двох разів на рік (весною – не пізніше 10 квітня – та восени, як правило, 1 жовтня), яйця птиці в інкубаторах – на 1 січня, незавершене виробництво у рибництві – на дату облову вигульних ставків, дорослих продуктивних тварин, робочу худобу – не рідше 1 разу на квартал [7].

Нестачі й втрати:

- поточних БА відображають за дебетом субрахунку 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей» та кредитом відповідного субрахунку до рахунка 21 «Поточні біологічні активи» (залежно від виду активу та способу його оцінки);

- довгострокових БА списують у дебет субрахунку 976 (хоча Методрекомендації № 1315 вказують на субрахунок 947. Проте операції з необоротними активами – це інвестиційна діяльність, тому й витрати від їх списання слід відображати у складі витрат інвестиційної, а не операційної діяльності) з кредиту відповідного субрахунку до рахунка 16 «Довгострокові біологічні активи».

Сума нестач і втрат від псування цінностей відображається також на позабалансовому субрахунку 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей». Після установаження винних осіб на цьому субрахунку відображають зменшення суми невідшкодованих нестач і втрат [9].

Інвентаризація біологічних активів має ряд особливостей і вимагає правильну організацію проведення інвентаризації для формування точної та достовірної інформації про діяльність суб'єктів господарювання. На підставі первинних документів, реєстрів аналітичного й синтетичного обліку необхідно контролювати правильність кореспонденцій рахунків по обліку біологічних активів на підприємстві. Типове порушення – списання збитків від падежу тварин, що відбувся з вини відповідальних осіб, на витрати виробництва. Правильно проведена інвентаризація та точне відображення її результатів сформує вірну інформацію про діяльність і надасть дані користувачам для використання та прийняття відповідних рішень.

Список інформаційних джерел

1. Шарманська В.М., Шарманська С.О., Головка І.В. Судова бухгалтерія: навчальний посібник. К: Центр учбової літератури, 2008. - 454с. URL: <https://library.if.ua/book/46/3171.html>
2. Остапчук О.В. Місце і роль біологічних активів у господарському процесі. *Вінницький державний аграрний університет* URL: <http://magazine.faaf.org.ua/misc-e-i-rol-biologichnih-aktiviv-u-gospodarskomu-procesi.html>
3. Мервенецкая В. Інвентаризація біологічних активів. *Господарські операції в агросекторі від 12.10.2015 р.* 1 с. URL: <https://uteka.ua/publication/agro-4-gospodarski-operacii-v-agrosektori-35-inventarizaciya-biologichnih-aktiviv>
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затв. Наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
5. Олійчук Т.В. Особливості обліку поточних біологічних активів в сільському господарстві. *Студентський науковий вісник Серія «Економічні та гуманітарні науки»*. Луцьк. 2015. URL: http://oia.lntu.edu.ua/files/Studentsky_naukovy_visnik_Vipusk_17_Ch2.pdf
6. Шевлюков А. П. Облік і аналіз руху тварин і продукції їх вирощування: сучасний стан, шляхи вдосконалення. URL: http://4ua.co.ua/agriculture/sb2bd68a4c43a88521306d36_0.html
7. Захожай В.Б. Особливості проведення інвентаризації та відображення її результатів в обліку. URL: <https://fingal.com.ua/content/view/245/35/1/3/>
8. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2006 р. № 1315. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2008. № 5. С. 29–31 URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/metodicheskie-rekomendacii/metodichni-rekomendaciyi-z-1024325.html>
9. Альошкіна Н. Несчасті на складі. *Податки та бухгалтерський облік*. Вересень 2018. № 72. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/september/issue-72/article-39051.html>
10. Онопко І.К., Кузуб М. В. Сутність і значення інвентаризації. *Перспективи розвитку обліку, контролю та фінансів в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 20 річчю з дня заснування кафедри обліку та аудиту ХНТУСГ*, 05.11.2019. Х.: «Стильна типографія», 2019. Ч. 1. 299 с. С. 224-228.